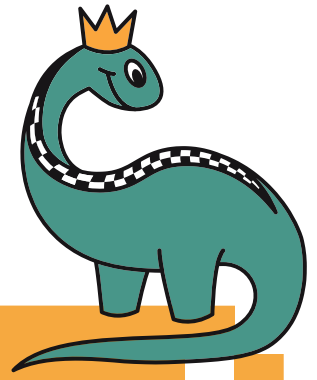

ŠAHOZAVER

Priloga revije Šahovska misel za najmlajše šahiste in njihove mentorje

ZANIMIVOSTI

Ali ste vedeli, da ...

... obstaja 'kondicijski' šah?

Znano je, da moraš biti za dobro šahiranje tudi v dobri telesni kondiciji. Toda, ali ste vedeli, da obstaja tudi KONDI-ŠAH (oziroma CONDI-CHESS), kjer si kondicijo nabiraš kar med šahom? KONDI-ŠAH je kombinacija šaha in teka. Igra se partijo pospešenega šaha s časom igranja 10 minut. Od običajnega pospešenega šaha pa se razlikuje po tem, da je šahovska ura postavljena

kar 12 metrov stran od mize. Če želi igralec prihraniti čas, mora do šahovske ure in nazaj teči ...

Takšno igranje šaha je zelo priljubljeno v Franciji.

Vir: <https://www.youtube.com/watch?v=kwwIUdnRaC8>

So vprašali zajca, kaj je tvoja največja želja?

Da bi znal igrati šah!

Kako pa to?

Da bi pojedel lovca!

(prispeval Anton Kotar)

Slika: justicon,
flaticon.com, 1791320

Z IGRO V ŠAH

PROMOCIJO KMETA SMO PREDSTAVILI ŽE V PRVI LETOŠNJI ŠTEVILKI ŠAHOZAVRA, SKUPAJ Z IGRO VOJNA KMETOV. TOKRAT SI POGLEJMO ŠE ENO MINI IGRO, V KATERI SE KMETJE POSKUŠAJO PREBITI NA DRUGO STRAN.

ČRNI MOŽ LOVI ZAJČKE

VSAK OTROK SE RAD IGRA *KDO SE BOJI ČRNEGA MOŽA?*
TO PRILJUBLJENO IGRO LAHKO PRENESEMO TUDI NA ŠAHOVNICO.

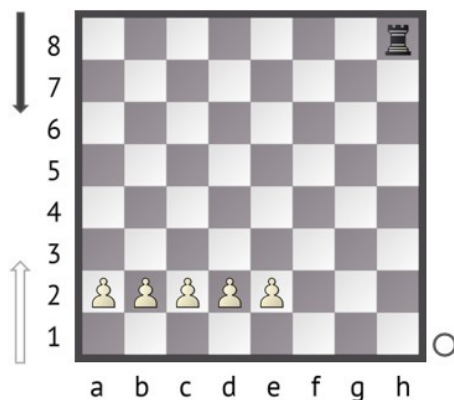
VSAKA ŠAHOVSKA FIGURA IMA SVOJO MATERIALNO VREDNOST.

KMET JE VREDEN 1 TOČKO.

TRDNJAVA JE VREDNA 5 TOČK.

ČE BI SE PET KMETOV BORILO PROTI TRDNJAVI, BI OBE VOJSKI IMELI ENAKO MATERIALNO VREDNOST - 5 TOČK. TODA, ALI STA RES ENAKO MOČNI? POSKUSIMO ...

FIGURE POSTAVITA TAKO:

BELI KMETJE SO BELI ZAJČKI. ČRNA TRDNJAVA JE ČRNI MOŽ.

ZAČNE BELI.

BELI ZMAGA, ČE EDEN OD KMETOV PRIDE NA DRUGO STRAN ŠAHOVNICE IN GA TRDNJAVA V NASLEDNJI POTEZI NE MORE VZETI. BELI ZMAGA TUDI, ČE VZAME TRDNJAVO. ČRNI ZMAGA, ČE TRDNJAVA VZAME VSE KMETE.

ZA ZAČETEK LAHKO IGRALCI S ČRNO TRDNJAVO ZAKLIČEJO: »KDO SE BOJI ČRNEGA MOŽA?«

BELI ZAJČKI ODVRNEJO: »JAZ ŽE NE!«

TRDNJAVE ODGOVORIJO: »KAJ PA ČE PRIDE?«

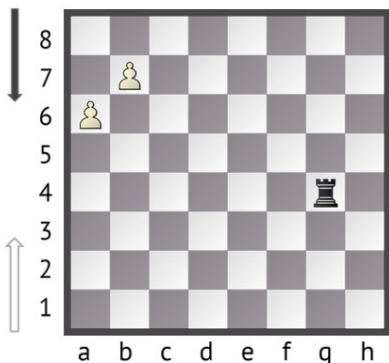
UČENCI SE ROKUJEJO IN ZAČNEJO IGRATI.

DOBRO JE IGRATI Z NAČRTOM ...

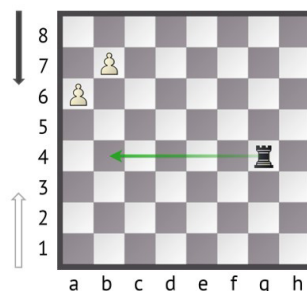
NAMIG ZA LAŽJO ZMAGO ČRNEGA MOŽA:

ZAJČKE JE TREBA LOVITI IZ STRANI ALI OD ZADAJ.

PRIMER: KAM SE MORA PREMAKNITI TRDNJAVA, DA BO ZMAGALA?

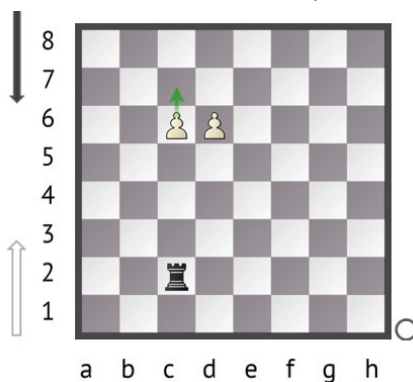
REŠITEV:

NAMIG ZA LAŽJO ZMAGO ZAJČKOV:

ZAJČKI SO MOČNEJŠI, KADAR SO POVEZANI (ČE SO EDEN OB DRUGEM).

KADAR POVEZANA KMETA PRIDETA NA 6. VRSTO, STA NEPREMAGLJIVA.

pripravila Simona Polše Zupan

ŠAHOVSKA TEKMOVANJA

OSNOVNOŠOLSKO TEKMOVANJE

Vsako leto se zvrsti kar nekaj šahovskih tekmovanj za otroke in mladino. Na eni strani imamo klubske mladinske turnirje pod okriljem Šahovske zveze Slovenije, na drugi strani pa osnovnošolske šahovske turnirje pod okriljem Zavoda za šport Republike Slovenije Planica. Področni posamični turnirji so razpisani med oktobrom in decembrom, državni sledijo v januarju. Spomladi pa so na vrsti ekipni osnovnošolski turnirji.

Foto: Simona Polše Zupan

Več informacij in kontakte najdete na:

- <https://www.sah-zveza.si/prireditve/festival/207>
- https://www.sah-zveza.si/media/zveza/uradni/Tekmovalni_program_%C5%A0ZS_2022_6rOj5dD.pdf

Poleg osnovnošolskih tekmovanj pa so na raznih koncih Slovenije tudi celoletni ciklusi turnirjev mladih. Večinoma so najavljeni na spletni strani Šahovske zveze Slovenije:

- <https://www.sah-zveza.si/prireditve/>

Rezultati turnirjev pa so večinoma objavljeni na:

- <http://chess-results.com>

V tokratni številki bo podrobneje predstavljen nov cikel turnirjev na Ptujskem koncu.

Simona Polše Zupan

IZOBRAŽEVANJA

Pričeli smo z izobraževanji *Kako učiti šah v šolah*. Namenjena so učiteljem (in bodočim učiteljem) šahovskih krožkov na osnovnih šolah. Na seminarjih sta predstavljena organizacijski in pedagoški vidik poučevanja osnovnošolskih otrok ter poučevanje z mini igrami.

Za udeležbo šahovsko predznanje ni potrebno.

V pripravi je tudi izobraževanje *Šahovske osnove za učitelje*.

Za več informacij o tovrstnih izobraževanjih pišite na:

info@sah-zveza.si .

ODPRTO KADETSKO PRVENSTVO SPODNJEGA PODRAVJA – Novost ptujskega društva

Šahovsko društvo Ptuj prvič organizira odprto kadetsko prvenstvo za mlade šahiste in šahistke osnovnih šol Spodnjega Podravja. Prvenstvo je odprtega značaja, zato je možna udeležba tudi iz drugih slovenskih osnovnih šol.

Okvirni datumi turnirjev, ki se bodo igrali ob sredah s pričetkom ob 15.30 v prostorih društva na Belšakovi 20/a v Brstju pri Ptuj, razen zadnjega, ki bo v soboto (ura bo določena kasneje):

- v letu 2022 predvidoma 26. 10., 30. 11. in 14. 12.,
- v letu 2023 pa 11. 1., 15. 2., 15. 3., 14. 4., 10. 5., 31. 5. ter zaključni 10. ali 17. 6. 2023, ko bo tudi svečanost podelitve nagrad ter družabno srečanje za vse udeležence.

Organizator je pripravil bogate nagrade in pokale ločeno za dekleta in fante tako za posamezni turnir, posebej pa še za skupne razvrstitve, za katere se bo upoštevalo sedem najboljših rezultatov (pametni telefon za prve tri v kategoriji U9, tablični računalnik

za U12, prenosni računalnik U15). S pokali pa bodo nagrajene tudi tri najboljše šole, kjer bodo upoštevani trije najboljši rezultati U9, U12 in U15 učencev iste šole.

Prijave za vsak turnir se zbirajo na elektronskem naslovu **sahakademija@hotmail.com** ali **black.white@siol.net**. Organizator lahko zaradi višje sile spremeni datum posameznega turnirja, kar bo pravočasno objavljeno na zgoraj omenjenih spletnih naslovih in na sedežu društva. Dodatne informacije lahko dobite tudi na telefonski številki predsednika društva 041 494 364. **Vabljeni.**

Silva Razlag

ŠAH ZA MLADE V MIRNSKI IN TEMENIŠKI DOLINI

Na Mirni smo trije upokoјenci, ki delamo kot prostovolјci s šolarji naših šol - to smo Cvetko Jakša, Miro Šuštar in Tone Kotar. V Šentrupertu pa so aktivni trije Brclarjevi - Andrej, ki je tudi predsednik Šahovskega kluba Trebnje, ter njegova sinova Aleš in Matej.

Foto: Anica Janežič

Med pandemijo ni bilo veliko aktivnosti, sedaj se pa začena. Na OŠ Mokronog se je krožek že začel in tudi na podružnični šoli Trebelno je Cvetko že aktiven.

Trebnje je začelo v drugi polovici novembra - tam je aktiven Miro Šuštar. Mirna in Šentrupert se še nista odločila, Tone Kotar in Andrej Brclar čakava.

Poleg krožkov pa imamo že nekaj let šahovsko šolo, tudi med počitnicami. Trenutno imamo v njej 19 udeležencev, nekaj mlajših in nekaj starejših. Prva skupina pride ob petkih ob 13.30 in druga ob 15.00. Večina udeležencev je iz OŠ Mirna, so pa tudi iz OŠ Mokronog, Šentrupert in Trebnje. Starši dajo majhen prispevek za Šahovski Klub Trebnje, dobivamo pa se v Klubu DU Mirna.

Za takšno število mladih šahistov so prostori že skoraj premajhni in kot nalašč se je pojavila možnost selitve v veliko, popolnoma obnovljeno Kulturno dvorano na Mirni.

Predvsem med starejšo skupino je nekaj kar dobrih šahistov. Miha Dimnik že prekaša mentorje,

Cvetko se mu še ne da! Miha trenira že pri boljših, kar veliko igra, z veseljem pa prihaja s sestrico Nežo še tudi k nam.

Ob koncu leta planiramo simultanko z znanim hrvaškim vele mojstrom in bomo vključili tudi nekaj naših boljših igralcev iz starejše skupine. Nestrpno pa pričakujemo pričetek šolskih turnirjev, saj bomo šele takrat videli, koliko so igralci res napredovali.

zapisal Anton Kotar

Foto: Anica Janežič

MALE SKRIVNOSTI UČITELJEV ŠAHA

DISCIPLINA

Včasih je malo težje doseči sodelovanje otrok pri krožku. Kako doseči potrebno disciplino?

Ne vemo kako to rešujejo drugi, pri nas v Mirnski dolini pa se je zelo dobro obneslo kaznovanje z rumenim in/ali rdečim kartonom, podobno kot je pri nogometu.

Našemu mentorju Miru Šuštarju pa se je zgodilo naslednje: učenec iz 4. ali 5. razreda je bil nekega dne zelo nemiren in posledica - rdeč karton in odhod v podaljšano bivanje. Ker se je

bridko zjokal in rekel, da bi rad ostal na šahu, mu je Miro rekel: „No, potem boš pa moj pomočnik. Kar pridi sem za kateder in opazuj, kaj se dogaja. Če bo kje kaj narobe, boš pomagal urediti.“

Fant se je zelo spremenil in to v pozitivno smer! Rad je hodil na krožek, z veseljem pomagal in sploh užival v tej vlogi. Tudi ostali so ga zelo lepo sprejeli.

Morda bo metoda v taki ali pa kako delno spremenjeni obliki še kdaj prav prišla?

Sicer res pravijo - dobro se z dobrim vrača!

zapisal Anton Kotar

BALKANSKO MLADINSKO PRVENSTVO – Ptujčan Maksim Kaiser do bronaste medalje

V začetku oktobra je v Črnogorskem mestu Cetinje potekalo balkansko mladinsko prvenstvo za starostne kategorije do 8, 10, 12, 14, 16 in 18 let. Odlično se je odrezal edini slovenski predstavnik, član Šahovskega društva Ptuj Maksim Kaiser, ki je osvojil bronasto medaljo.

Mladi šahisti in šahistke imajo v zadnjem času vse več možnosti dokazovanja tudi v mednarodnem prostoru. Tako se je na balkanskem mladinskem prvenstvu pomerilo 106 šahistov in šahistk iz 11 držav v šestih starostnih kategorijah, med njimi tudi edini udeleženec iz Slovenije, član Šahovskega društva Ptuj **Maksim Kaiser**. Maksim je nase opozoril že na državnih prvenstvih do 8 in 10 let, tokrat pa je v enotni konkurenci šahistk in šahistov do 10 let med 18 udeleženci osvojil bronasto

medaljo. To je njegov največji uspeh in prva mednarodna medalja, ki prav gotovo še zdaleč ni zadnja. Začel je odlično in v prvih petih kolih trikrat zmagal in dvakrat remiziral. Posebej velik uspeh sta oba remija, ki ju je dosegel proti prvemu in četrtemu nosilcu skupine. V nadaljevanju je dosegel še dve zmagi in doživel dva poraza ter s šestimi točkami osvojil odlično tretje mesto. Glede na začetni rating, ki je Maksima uvrščal na deveto mesto, je bil njegov skok za kar šest mest največji

med vsemi v tej skupini. Kot sam pravi, je imel pred nastopom malo treme, ki pa je po odličnem začetku hitro skopnela in mu dala samozavesti tako v nadaljevanju tega turnirja kot za vse nadaljnje. Maksimu čestitke!

Maksim Kaiser na tretji stopnički
Foto: arhiv organizatorja

Končni vrstni red:

1. (1.) Vladimir Sofronie ROM 8 točk,
2. (2.) Bozhidar Mihaylov BUL 7 točk,
- 3. (9.) Maksim Kaiser SLO (ŠD Ptuj) 6 točk,**
4. (6.) Vladislav Chendigilen MDA 5,5 točk,
5. (7.) Toman Perić MNE, 5,5 točk itd.

ZAKAJ ŠAH?

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

Šahisti so raziskovalci

Šahist nenehno raziskuje pozicijo, jo analizira in išče različne scenarije. Trudi se videti pozicijo iz perspektive nasprotnika in vedno znova išče alternativne poteze, ki bodo prinesle rezultate. Šahist se zaveda, da je pred njim mnogo več možnosti, kot jih na prvi pogled vidi, zato išče nadaljevanje, ki ga še ni videl. Enako kot strokovnjaki raziskovalci v realnem življenju. Zavedajo se, da morda ne bodo našli tega, kar iščejo, vendar posvečajo raziskavam tudi celo življenje. K nekemu odkritju lahko

dodajo majhen del, ki v sodelovanju z mnogimi drugimi raziskovalci nekoč prinese rezultat. Šahist opravlja enak proces na mikro ravni. Išče rešitev, za katero ne ve, ali obstaja. Pogosto pa je za to seveda nagrajen. Vsak šahist je raziskovalec.

Šah uči razmišljanja več potez v naprej, gledati širše, izven okvirjev, uči načrtovanja in je odličen za razvoj motivacije

Šahist, odvisno od stopnje znanja, razmišlja v prihodnost. Nenehno načrtuje, išče optimalno nadaljevanje in rešitve problema. Začetnik išče najboljšo potezo v danem trenutku in se prilagaja glede na odgo-

Mladi šahisti v Mirnski in Temeniški dolini
Foto: Anica Janežič

Mladi šahisti v Mirnski in Temeniški dolini

Foto: Anica Janežič

vor nasprotnika. Boljši igralci razmišljajo več potez vnaprej in vsaka poteza ima variacije, ki nudijo nove odgovore na njih. To pomeni, da če ima igralec na svojo potezo možne tri dobre odgovore, bo preučil vse tri in na vsakega poiskal najboljše poteze. Enako bo na reakcijo nasprotnika predvideval nadaljevanje vseh možnosti.

Šah uči preučevanja tako svojega napada kakor obrambe. Trudi se, da drži obrambo s čim manj figurami in da vrši pritisk v napadu ter nasprotniku onemogoča kakovosten napad. Igralec mora videti širšo sliko, ki na prvi pogled ni očitna. Koncentracija je usmerjena na več front, tako v napad kakor obrambo

in vsaka nova poteza prinaša novo situacijo, katera pogosto popolnoma spremeni tok razmišljanja in zahteva prilagoditev.

Biti sposoben večkrat in hitreje najti najboljšo potezo motivira igralca, da postaja vedno boljši, se uči, analizira svoje igre in odpravlja napake. Verjetno ni potrebno preveč opredeljevati, kako zelo podobno tečejo procesi v vsakdanjem življenju. Fraze, da je šah šola za življenje, niso slučaj.

Šahisti se na nasprotnika pripravljajo, razvijajo strategijo in taktiko

Na tekmovanjih v standardnem šahu se šahisti tudi v najmlajših selekcijah pripravljajo na svoje na-

sprotnike. Preučujejo nasprotnikove značilne poteze, opredeljujejo, ali igra obrambno ali napadalno, analizirajo njegove tipične igre v otvoritvi, način igre v srednji igri in poznavanje teorije v končnicah. Iščejo prednosti in slabosti nasprotnika in se na njega pripravijo.

V življenju se soočamo z mnogo situacijami, ko moramo oceniti, kako se je v nekem trenutku najbolj smiselno odzvati in kako nadaljevati. Rzsodnost in preudarnost, kakor tudi strategijo in taktiko, se gradi tudi pri igranju šaha.

Šah razvija logiko

Igra šaha nosi zakonitosti, katerih se je potrebno naučiti bodisi z iz-

kušnjami, bodisi z vajo in preučevanjem praktičnih primerov izkušenih igralcev. Ker je učenje šaha proces, ki lahko traja celo življenje, se enake situacije učenja logičnih procesov ponavljajo na različnih stopnjah osvajanja šahovske igre.

Šahisti pogosto žrtvujejo material za osvajanje prednosti v nadaljevanju

Žrtev figure za pridobitev prednosti v nadaljevanju igre lahko enačimo z žrtvovanjem svojega časa, ki ga posvečamo študiju, delu, razvoju lastne osebnosti ali pridobivanju znanja, da si ustvarimo lepšo prihodnost. Je ekvivalent osebnemu žrtvovanju in izhodu iz lagodja, za višji cilj. Lagodja, h kateremu v raz-

Vir: pexels.com, Vlada Karpovich

Vir: pexels.com, George Becker

viti družbi otroci vedno bolj stremijo, hkrati pa nestrpno pričakujejo rezultate brez ali z minimalno osebno angažiranostjo.

Šah razvija športni duh in fair play

Šah pozna tri nivoje igre. Standardni šah, hitropotezni šah in pospešeni šah. Na turnirjih standardnega šaha navadno odigramo eno do dve partiji na dan, nekaj dni zaporedoma, medtem ko se turnir petih, sedmih ali celo devetih partij v hitropoteznem ali pospešenem šahu odigra v nekaj urah. V tem obdobju igralec odigra mnogo partij in seveda, v fazi razvoja in rasti, pogosto izgublja - za

razliko od večine drugih športov, kjer je frekvenca iger in posledično soočanje s porazom mnogo manjše. Tako se šahisti že od samega začetka učijo sprejemati poraz kot del življenja.

Šah je tesno povezan z matematiko

Šah od igralca zahteva nenehen proces preračunavanja. Šahist vedno šteje vrednost figur, računa vrednost tempov, ocenjuje in preračunava vrednost vsake posamične opcije v napadu in obrambi, kaj se splača menjati, koliko za kakšno žrtev dobimo nazaj ipd.

Šah in psihologija

Šah je trening potrpežljivosti. Partija šaha nosi določene značilnosti. Če je igralec prehitel in ni upošteval določenih pravil v otvoritvi, bo kaj kmalu spoznal, da je potrpežljivost nujna, če želi doseči svoj cilj. Igra terja prave poteze v pravem trenutku. Če prehitevamo in nismo potrpežljivo čakali prave priložnosti, bo kazen hitra in boleča. Prav tako nagrada, če bomo potrpežljivi. Šah krepi značaj.

Šah je umetnost

Ali je šah igra, umetnost, šport ali znanost? Mnogi trdijo, da vse od naštetega. Zakaj bi lahko bil šah umetnost? Način, kako vele mojster premika figure in z njimi obrača igro v svojo korist, je čista umetnost. Vele mojster ob velikem znanju uporablja ogromno ustvarjalnosti in intuicije. Šah, enako kot umetnost, nosi veliko strast.

Tako kot velja za umetniška dela, so tudi največje šahovske igre zapisane v zgodovino. Te igre poznavalci cenijo kot velika umetniška dela, kjer najdejo lepoto in eleganco v neverjetnih rešitvah kompleksnih problemov. Kombinacije so poezija šahovske igre in z mirno

vestjo jih lahko opredelimo kot umetnost.

Mednarodni olimpijski komite priznava šahu status športa. Šah zahteva od tekmovalcev fizičen in mentalen napor. Šah ima pravila, ki so priznana kot mednarodni standard. Je tekmovalna igra, kjer imajo udeleženci za cilj zmago. Šah zahteva sposobnosti, kjer je globoka in resna študija nujna za doseganje vrhunskih rezultatov. Vrhunski šahisti so zaradi velikih psihofizičnih obremenitev med turnirji praviloma v vrhunski fizični kondiciji.

Torej je šah igra, umetnost, šport in znanost. Vsak posameznik se sam odloči, kaj mu šah pomeni, igra pa je na voljo brez prisile in pričakovanj. Če se želijo otroci zgolj igrati, bo zanje šah popolna igra. Če želijo tekmovali, bo šah postal šport. Ko med pripravami na tekmovalje in študijem šaha spoznavajo kombinacije in razsežnosti šaha, postane šah umetnost. In če se odločijo poglobiti v svet šaha, spoznavajo nesmrtno partije največjih mojstrov šaha. Oni so brez dvoma dokazali, da je šah znanost.

Gorazd Gorjup, ŠD Slovenske Konjice